

Onorată asistență,

Ziua Internațională a Științei pentru Pace și Dezvoltare – temeiul principal care ne-a întrunit astăzi în ședința festivă a membrilor AȘM și a întregii comunități științifice – este marcată în fiecare an la 10 noiembrie și oferă oportunitatea de a mobiliza și concentra factorii de decizie, mediul academic, societatea civilă în jurul temei științei și rolului ei în lumea modernă.

Ziua Internațională a Științei a fost proclamată la 2 noiembrie 2001, în cadrul celei de-a 31-a sesiuni a Conferinței generale UNESCO, pentru prima dată fiind sărbătorită la 10 noiembrie 2002, sub egida Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură.

Totodată, prin rezoluția din 25 septembrie 2015 a Organizației Națiunilor Unite au fost stabilite Obiectivele de dezvoltare ale mileniului, care se referă la realizarea dezvoltării durabile până în anul 2030. În așa fel, la fiecare 5 ani, raportul UNESCO pentru știință analizează tendințele emergente în domeniul științei, tehnologiei și politicii în materie de inovare și guvernare.

Scopul acestei zile este angajamentul internațional și național, la nivel de fiecare țară, de promovare a științei în sprijinul păcii și al dezvoltării, necesitatea responsabilizării și utilizării pe larg a rezultatelor științei în beneficiul societății.

În Republica Moldova, „Ziua Științei” a fost instituită prin Hotărârea Guvernului nr. 1083 din 22 noiembrie 2010 „Cu privire la instituirea sărbătorii profesionale a lucrătorilor din sfera științei și inovării”. În așa fel, alături de comunitatea științifică din lume, își consemnează sărbătoarea profesională și cercetătorii din Republica

Moldova. Cercetarea și inovarea reprezintă domeniul care vine cu recomandări și soluții la cele mai dificile probleme, solicitând, totodată, implicare și devotament.

Distins auditoriu,

Ziua de astăzi este un bun prilej pentru a aduce la cunoștința comunității științifice pașii întreprinși de Academia de Științe a Moldovei pentru promovarea modificărilor la Codul cu privire la știință și inovare și revenirea institutelor de cercetare sub egida AȘM.

La cea de-a IV-a sesiune a Adunării generale a membrilor AȘM din 12 iulie 2019, în urma audierii Raportului asupra stării științei în Republica Moldova, au fost propuse o serie de modificări la Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259-XV din 15 iulie 2004 (republicat), având drept obiectiv redresarea situației în perspectiva asigurării dezvoltării durabile a domeniului. În corespundere cu Hotărârea Adunării Generale, propunerile elaborate au fost transmise în adresa Președintelui Republicii Moldova, Președintelui Parlamentului și a Prim-ministrului.

Ulterior, subiectele ce țin de activitatea mediului academic din țara noastră au fost abordate în cadrul întrevederii Președintelui țării, domnului Igor Dodon, cu Președintele AȘM, în ziua de 21 august, precum și în cadrul întrevederii cu un grup de academicieni în ziua de 12 septembrie curent. În urma discuțiilor, propunerile și recomandările au fost materializate într-o inițiativă legislativă din partea Președintelui Republicii Moldova, expusă în data de 16 octombrie 2019 spre audieri publice.

Proiectul de lege pentru modificarea Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova a fost avizat pozitiv de Prezidiul AȘM, de către Consiliul directorilor institutelor de cercetare, întruniți în ședința de lucru din 28 octombrie 2019, și de către Consiliul Consultativ al membrilor AȘM.

Menționăm că în susținerea inițiativei legislative de modificare a Codului cu privire la știință și inovare s-au exprimat o serie de Academii din regiune. În adresa Președinției, Parlamentului și Guvernului au fost transmise scrisori de susținere din partea Asociației Internaționale a Academiiilor de Științe (MAAN) și a Academiei Naționale de Științe din Belarus; Academiei Române; Academiei de Științe a Bulgariei; Academiei Naționale de Științe din Ucraina, menționându-se, în particular, necesitatea revenirii institutelor de cercetare sub egida Academiei de Științe a Moldovei.

Diverse aspecte privind funcționarea domeniului de cercetare au fost abordate la întrevederile conducerii AȘM cu ambasadorii Japoniei și Bulgariei, cu reprezentanții Academiei de Științe Agricole și Silviculturale din România, cu Fondului „Rossotrudnicestvo” din Federația Rusă, precum și la întrevederea Președintelui AȘM cu conducerea Academiei Române din 14-15 octombrie curent la București.

În decursul examinării proiectului de lege ce ține de modificarea Codului cu privire la știință și inovare, susținerea instituțiilor naționale și internaționale este binevenită și le suntem recunoscători tuturor celor care ne susțin în pledoariile noastre. Cu atât mai încurajatoare sunt demersurile de susținere astăzi, în contextul sărbătoririi Zilei Internaționale a Științei pentru Pace și Dezvoltare.

Doamnelor și Domnilor,

Recent Prezidiul AȘM a luat decizia de a lansa platforme de comunicare în cadrul unor direcții prioritare de cercetare. Prima platformă, „Variabilitatea spațio-temporală a riscurilor meteo-climatică”, ce ține de domeniul mediului, a fost inițiată de m. c. Maria Nedelcov la 11 octombrie curent, iar în timpul apropiat va fi lansată platforma de comunicare în domeniul securității economice, care va fi gestionată de acad. Grigore Belostecinic și m. c. Alexandru Stratan. În același context se înscrie și prelegerea publică „Modelul informațional al științei și posibilitățile analizei cantitative”, susținută la 26 septembrie de m. c. Alexandru Dicusar, cu referire la utilizarea modelului de analiză cantitativă a dezvoltării științei.

Un impact deosebit l-au avut conferințele științifice naționale și internaționale, precum și evenimentele de popularizare a științei. Voi trece în revistă doar câteva foruri științifice de anvergură: ședința festivă organizată în ziua de 30 august la AȘM, dedicată sărbătorii naționale „Limba noastră cea română”, în cadrul căreia a fost susținută prelegerea publică „Limba română: memorie și stindard” de către dl Arcadie Suceveanu, președinte al Uniunii Scriitorilor din Moldova; Congresul Mondial al Eminescologilor (1-2 septembrie), ediția a VIII-a; Școală Internațională de Seismologie (14-17 septembrie); cea de-a IV-a Conferință internațională în domeniile Nanotehnologiilor și Ingineriei Biomedicale, în cadrul căreia a fost semnat acordul de colaborare între AȘM și Universitatea Shizuoka din Japonia (18-21 septembrie); conferința internațională **„Patrimoniul cultural de ieri – implicații în**

dezvoltarea societății durabile de mâine”, dedicată Zilelor Europene ale Patrimoniului (23-25 septembrie); Conferința Internațională SPINTECH-NANO-2019 (24-27 septembrie); Conferință Internațională a Societății de Matematică din Republica Moldova dedicată celor 55 de ani de la fondarea Institutului de Matematică și Informatică „Vladimir Andrunachevici” (28 septembrie – 2 octombrie); Conferința Internațională „E-Infrastructura RENAM – suport al excelenței cercetării și educației naționale”, consacrată aniversării a 20-a a Rețelei Naționale pentru Cercetare și Educație RENAM (3 octombrie); Conferința Internațională Științifico-Practică „Creșterea economică în condițiile globalizării: bunăstare și incluziune socială” (10 octombrie); Conferința Internațională „Realizări și perspective ale chimiei contemporane”, dedicată aniversării a 60-a de la fondarea Institutului de Chimie (9-10 octombrie); Simpozionul Științific Internațional „Biotehnologii avansate – realizări și perspective” și Conferința științifică națională cu participare internațională „Științele vieții în dialogul generațiilor: Conexiuni dintre mediul academic, universitar și de afaceri” (21 octombrie); conferința internațională „Patrimoniul cultural: cercetare, valorificare, promovare” (29-30 octombrie) etc.

Opiniile și sugestiile membrilor Academiei de Științe, ecurile asupra evenimentelor desfășurate la AȘM, sub egida Academiei sau în colaborare cu AȘM, au devenit subiect de discuții în cadrul mai multor emisiuni radio/TV și au fost diseminate prin comunicate de presă.

De asemenea, la AȘM au avut loc lansări de carte și reviste, expoziții tematice, toate având ca obiectiv promovarea științei și culturii, excelenței în cercetare. Menționăm că noua Sală de lectură a AȘM a

beneficiat de o importantă donație de carte din partea primului Președinte al Republicii Moldova, domnului Mircea Snegur, ne referim la cele 33 de volume ale Enciclopediei Britanice. Remarcăm, de asemenea, referatele prezentate de membrii AȘM la diverse foruri științifice internaționale, superbe spectacole susținute de maestrul-academician Eugen Doga în țară și peste hotare etc.

Realizările cercetătorilor noștri au fost înalt apreciate: pentru activitatea de cercetare și inovare în domeniul sporirii productivității și rezistenței plantelor pe cultură prin biotehnologii moderne și convenționale un grup de cercetători de la Institutul de Genetică, Fiziologie și Protecție a Plantelor s-a învrednicit de Premiul Național – dr. hab. Galina Lupașcu, dr. Larisa Andronic, dr. Nadejda Mihnea, dr. Svetlana Smerea; cu „Ordinul Republicii” au fost decorați academicienii Alexei Simașchevici și Tudor Lupașcu, iar acad. Anatolii Sidorenko și m. c. Elena Zubcov au fost distinși cu Medalia „Gloria Muncii”. Vreau să menționez, de asemenea, că doamna Eugenia Tofan a devenit recent membru al Uniunii Jurnaliștilor profesioniști din România și a primit un document care îi dă posibilitate să ne reprezinte Academia de Științe la nivel internațional.

Onorată asistență,

În numele Prezidiului AȘM, aduc sincere felicitări persoanelor menționate cu prilejul succeselor înregistrate. Pentru festivitatea de azi, colaboratorii AȘM au pregătit o expoziție de carte, fotografie, artă plastică și realizări ale tinerilor, Vă rog să nu ratați oportunitatea de a vizita Sala Aurie și Sala de lectură.